

Experto Pro Bono

Fundacja rozwoju świadomości obywatelskiej

PRAWO CYWILNE

Poradnik prawny z cyklu
"Poznaj swoje prawa".

PORADNIK Z ZAKRESU PODSTAW PRAWA

Niniejszy poradnik został przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2022 roku punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu siedleckiego we współpracy z Fundacją Rozwoju Świadomości Obywatelskiej Experto Pro Bono finansowanego z budżetu państwa realizowanego przez Powiat Siedlecki.

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

POWIAT SIEDLECKI

Starostwo Powiatowe w Siedlcach
Powiat Siedlecki

SPIS TREŚCI:

I.	DYSPONOWANIE WŁASNOŚCIĄ NIERUCHOMOŚCI.....	1 - 3
II.	NOWE ZASADY UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ.....	4 - 8
III.	ODSZKODOWANIE ZA OPÓŹNIONY LOT.....	9 - 12

I. DYSPONOWANIE WŁASNOŚCIĄ NIERUCHOMOŚCI

Zgodnie z obowiązującym kodeksem cywilnym, **nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności – grunty, jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności.**

W granicach określonych przez społeczno-gospodarcze przeznaczenie gruntu, własność gruntu rozciąga się na przestrzeń nad i pod jego powierzchnią, z zachowaniem przepisów prawa wód. Właściciele gruntów sąsiadujących są obowiązani do współdziałania przy rozgraniczeniu gruntów oraz przy utrzymywaniu stałych znaków granicznych, za które koszty uiszczają w równych częściach. Domniemywa się że mury, płoty, miedze, rowy i inne urządzenia podobne, znajdujące się na granicy gruntów sąsiadujących, służą do wspólnego użytku sąsiadów. Regulacja dotyczy także drzew i krzewów znajdujących się na granicy obu nieruchomości.

1. DYSPONOWANIE WŁASNOŚCIĄ NIERUCHOMOŚCI ZA ŻYCIA

Zasadą ogólną jest iż **właściciel może, z wyłączeniem innych osób, w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swojego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. W takich samych granicach może rozporządzać rzeczą.**

Własność tej samej rzeczy może przysługiwać niepodzielnie kilku osobom – współwłaścicielom. Właściciel może żądać od osoby która faktycznie włada jego rzeczą, żeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Przeciwnie osobie, która narusza własność w inny sposób, aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaprzestanie tychże naruszeń. Możliwość swobodnego dysponowania własnością nieruchomości jest ograniczona, między innymi:

- właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swojego prawa powstrzymywać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych,
- właścicielowi nieruchomości nie wolno dokonywać robót ziemnych w taki sposób żeby groziło to nieruchomościom sąsiednim utratą oparcia,
- właściciel nie może się sprzeciwić użyciu a nawet uszkodzeniu lub zniszczeniu rzeczy przez inną osobę, jeżeli jest to konieczne do odwrócenia niebezpieczeństwa grożącego bezpośrednio dobrom osobistym tej osoby lub osoby trzeciej, czy też niebezpieczeństwa grożącego dobrom majątkowym, chyba że grożąca szkoda jest oczywiście i niewspółmiernie mniejsza, aniżeli uszczerbek jaki który mógłby ponieść właściciel wskutek użycia, uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy, właściciel może jednak w takich sytuacjach żądać naprawienia szkody.

2. UPRAWNIENIE DO SŁUŻEBNOŚCI DROGI KONIECZNEJ

Jeżeli nieruchomość nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej lub należących do tej nieruchomości budynków gospodarskich, właściciel może żądać od właścicieli gruntów sąsiednich, ustanowienia za wynagrodzeniem potrzebnej służebności drogowej. Przeprowadzenie drogi koniecznej następuje z uwzględnieniem potrzeb nieruchomości niemającej dostępu do drogi publicznej oraz z najmniejszym obciążeniem gruntów, przez które droga ma prowadzić, a także interesu społeczno-gospodarczego.

3. UPRAWNIENIE DO PRZENIESIENIA WŁASNOŚCI NIERUCHOMOŚCI

Właściciel nieruchomości jest władny do przeniesienia jej własności:

- w drodze umowy sprzedaży, gdy właściciel nieruchomości jako sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę,
- w drodze umowy zamiany, gdy każda ze stron zobowiązuje się przenieść na drugą stronę własność, w zamian za zobowiązanie się do przeniesienia własności innej rzeczy,
- w drodze umowy przekazania nieruchomości lub innej umowy zobowiązującej do przeniesienia własności rzeczy oznaczonej co do tożsamości na nabywcę, gdy właściciel nieruchomości zobowiązuje się do nieodpłatnego przeniesienia na gminę albo na Skarb Państwa własności posiadanej nieruchomości,
- w drodze umowy darowizny, gdy właściciel nieruchomości – darczyńca, zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego, kosztem swojego majątku.

Co istotne, własność nieruchomości nie może być przeniesiona pod warunkiem ani z zastrzeżeniem terminu. Umowa zobowiązująca do przeniesienia własności nieruchomości, jak również umowa przenosząca własność nieruchomości zawarta w celu wykonania istniejącego uprzednio zobowiązania do przeniesienia własności nieruchomości, powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

4. DYSPONOWANIE WŁASNOŚCIĄ NIERUCHOMOŚCI NA WYPADEK ŚMIERCI

Zasadą ogólną jest iż rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez **testament**. Czynność ta jest skuteczna dopiero po śmierci osoby, która jej dokonała. Sporządzenie przedmiotowego dokumentu stanowi gwarancję iż nieruchomość spadkodawcy zostanie przyznana danej osobie lub grupie osób, zgodnie z jego ostatnią wolą, nawet jeśli nie byłyby one powołane do dziedziczenia po nim na podstawie przepisów ustawy ogólnej kodeks cywilny.

Zaznaczenia wymaga iż **oprócz powołania spadkobiercy, testament może zawierać szczegółowe rozporządzenia, co do poszczególnych składników majątku**, w postaci zapisu: zwykłego/windykacyjnego.

Zapis zwykły to zobowiązanie spadkobiercy testamentowego lub ustawowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz innej, oznaczonej przez spadkodawcę osoby. Przedmiotem zapisu zwykłego może być prawo własności nieruchomości. Zapis zwykły nie przenosi własności nieruchomości, zapisobierca otrzymuje jedynie roszczenie do osoby obciążonej obowiązkiem spełnienia zapisu, o spełnienie świadczenia majątkowego stanowiącego przedmiot zapisu.

Zapis windykacyjny w praktyce stanowi najskuteczniejszy sposób na szybkie przekazanie spadkobiercy poszczególnych składników majątku, ponieważ oznacza nabycie przez uprawnionego, w omawianym przypadku - prawa własności nieruchomości, już w chwili śmierci spadkodawcy. Zapis windykacyjny może być zamieszczony jedynie w testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego, nie ma możliwości uczynienia zapisu windykacyjnego z zastrzeżeniem warunku lub terminu.

W sytuacji odstąpienia właściciela nieruchomości od sporządzenia testamentu, **dziedziczenie jego majątku następuje na zasadach określonych w ustawie kodeks cywilny:**

- w pierwszej kolejności powołane są do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek, dziedziczą oni w częściach równych, jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy który by mu przypadał, przypada jego dzieciom w częściach równych, przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych.
- w braku zstępnych spadkodawcy, do spadku z ustawy powołani są jego małżonek i rodzice, udział spadkowy każdego z rodziców które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy wynosi jedną czwartą spadku.
- w braku zstępnych i małżonka, spadkodawcy, cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych.
- jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy który by mu przypadał, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych.
- jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego zstępnym, podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy.
- jeżeli jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku i brak jest rodzeństwa spadkodawcy lub ich zstępnych, udział spadkowy rodzica dziedziczącego w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy wynosi połowę spadku.

Właściciel nieruchomości, mając świadomość tych zasad, przewidując komu po jego śmierci, przypadnie nieruchomość wchodząca w skład jego majątku, ma możliwość celowego odstąpienia od sporządzenia testamentu, jeśli taka jest jego intencja, tak aby zastosowanie do dziedziczenia miały reguły ogólne.

II. NOWE ZASADY UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

Istotne zmiany w prawie upadłościowym prowadzonym wobec konsumentów, tj. osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, które stały się niewypłacalne, wprowadziła ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw, której przepisy w większości weszły w życie dnia 24 marca 2020 r.

1. LIBERALIZACJA PRZESŁANEK OGŁOSZENIA UPADŁOŚCI

Za punkt zwrotny przepisów w nowym brzmieniu postrzegane jest **uchylenie ustawą artykułu 491⁴ Prawa upadłościowego**, stanowiącego o oddaleniu przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości, w przypadku doprowadzenia przez dłużnika do swojej niewypłacalności lub istotnego zwiększenia jej stopnia, umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Sąd oddalał również wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku: w stosunku do dłużnika prowadzono postępowanie upadłościowe, jeżeli zostało ono umorzone z innych przyczyn niż na wniosek dłużnika lub w którym umorzono całość lub część jego zobowiązań – chyba że do niewypłacalności dłużnika lub zwiększenia jej stopnia doszło pomimo dokonania przez dłużnika należytej staranności; ustalony dla dłużnika plan spłaty wierzycieli został uchylony, czynność prawna dłużnika została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli, dłużnik mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy, nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości; dłużnik podał we wniosku dane niezgodne z prawdą lub niepełne, chyba że przeprowadzenie postępowania było uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.

Przesłanki negatywne określone treścią przytoczonych uregulowań, wykluczały znaczny odsetek wniosków.

W obecnym stanie prawnym, do ogłoszenia upadłości, sąd na tym etapie ma obowiązek badać sam fakt niewypłacalności dłużnika, nie zaś jej przyczyny, tj. ma obowiązek weryfikacji czy dłużnik stał się niewypłacalny, z racji utracenia zdolności do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, jeżeli opóźnienie w ich wykonywaniu przekracza trzy miesiące. Dłużnik będący osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, jest niewypłacalny także wtedy, gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający dwadzieścia cztery miesiące – przy czym do majątku nie wlicza się składników niewchodzących w skład masy upadłości, zaś do zobowiązań pieniężnych nie wlicza się zobowiązań przyszłych, w tym zobowiązań pod warunkiem zawieszającym oraz zobowiązań wobec współnika albo akcjonariusza z tytułu pożyczki lub innej czynności prawnej o podobnych skutkach.

Istnieje domniemanie iż zobowiązania pieniężne dłużnika przekraczają wartość jego majątku, jeżeli zgodnie z bilansem jego zobowiązania, z wyłączeniem rezerw na zobowiązania oraz zobowiązań wobec jednostek powiązanych, przekraczają wartość jego aktywów, a stan ten utrzymuje się przez okres ponad dwadzieścia cztery miesiące.

Sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli nie ma zagrożenia utraty przez dłużnika zdolności do wykonywania jego wymagalnych zobowiązań pieniężnych w niedługim czasie.

2. KONSEKWENCJE DOPROWADZENIA DO NIEWYPŁACALNOŚCI

Co prawda nowy model upadłości konsumenckiej wykluczył zastosowanie mnogich przesłanek negatywnych na etapie rozpoznawania wniosku o ogłoszenie upadłości, jednakże zważyć należy iż prostsze uzyskanie statusu upadłego nie przesądza o pozytywnym zakończeniu postępowania w sprawie.

Badanie dotychczasowych przyczyn odmowy stwierdzenia upadłości zostało bowiem przeniesione na etap po likwidacji majątku upadłego. Implikuje to sytuację prawną, w której stwierdzenie że dłużnik w sposób zawiniony – w postaci winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, doprowadził do niewypłacalności, **będzie brane pod uwagę przy określeniu długości planu spłat wierzycieli.** Ponadto, sąd odmówi ustalenia planu spłaty, czy też umorzenia zobowiązań bez planu spłaty - co będzie jednoznaczne z brakiem oddłużenia, jeżeli stwierdzi, że w stosunku do dłużnika w okresie dziesięciu lat przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, prowadzono postępowanie upadłościowe, w którym umorzono całość lub część jego zobowiązań, czy też dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań. **Cel jakim jest umorzenie zobowiązań może nie zostać osiągnięty.**

3. ZATWIERDZENIE PRZYGOTOWANEJ SPRZEDAŻY MAJĄTKU UPADŁEGO

Artykuł 56a prawa upadłościowego otrzymał nowe brzmienie. W postępowaniu o ogłoszenie upadłości, uczestnik postępowania może złożyć wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży przedsiębiorstwa dłużnika lub jego zorganizowanej części lub składników majątkowych stanowiących znaczną część przedsiębiorstwa **na rzecz konkretnego nabywcy.** Wniosek może dotyczyć więcej aniżeli jednego nabywcy. Może to w znacznym stopniu przyspieszyć likwidację majątku upadłego. **Upřednio nie było możliwości wskazania kupującego przez upadłego.**

Do wniosku należy załączyć dowód wpłaty przez nabywcę, na rachunek depozytowy sądu właściwego do rozpoznania wniosku, wadium w wysokości jednej dziesiątej oferowanej ceny, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania. Ponadto, ustawodawca wymaga załączenia przez wnioskodawcę listy znanych mu zabezpieczeń dokonanych przez wierzycieli na majątku, którego dotyczy ten wniosek, z podaniem adresów tych wierzycieli, oraz opisu i oszacowania składnika objętego wnioskiem, sporządzonego przez osobę wpisaną na listę biegłych sądowych.

Wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży musi zawierać warunki sprzedaży przez wskazanie co najmniej ceny oraz nabywcy. Warunki sprzedaży mogą być określone w złożonym projekcie umowy, która ma być zawarta przez syndyka. Co więcej, wniosek może przewidywać wydanie przedsiębiorstwa nabywcy, z dniem ogłoszenia upadłości dłużnika, dołączając dowód wpłaty pełnej ceny na rachunek depozytowy sądu.

Złożenie wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży jest niedopuszczalne, w odniesieniu do składników majątkowych objętych zastawem rejestrowym, jeżeli umowa o ustanowienie zastawu rejestrowego przewiduje przejęcie przedmiotu zastawu, albo jego sprzedaż na podstawie ustawy z dnia 06 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, chyba że do wniosku zostanie załączona pisemna zgoda zastawnika.

4. WPROWADZENIE TRZECH TRYBÓW POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWEGO

Wprowadzone zostały następujące tryby postępowania:

- **uproszczony, tak zwany konsumencki / podstawowy**, został wprowadzony w celu odformalizowania i przyspieszenia postępowania. Mogą z niego skorzystać dłużnicy którzy praktycznie nie posiadają majątku, przez co ich sytuacja prawna nie jest skomplikowana. Postępowanie upadłościowe ogranicza się do dokonania likwidacji majątku przez syndyka oraz przygotowania projektu planu spłaty wierzycieli, obejmującego listę wierzytelności oraz plan podziału. W tym trybie nie wyznacza się sędziego komisarza. Wierzytelności składane są bezpośrednio do syndyka, a jeśli upadły posiada majątek, to po zakończeniu jego likwidacji syndyk przygotowuje wraz z projektem planu spłaty wierzycieli listę wierzytelności oraz plan podziału funduszy masy upadłości. Niegdyś dokumenty te były przygotowywane oddzielnie. Syndyk ma też możliwość samodzielnego wyboru sposobu likwidacji masy upadłości, może zgodzić się na sprzedaż.
- **zwykły**, przeznaczony dla dłużników których sytuacja finansowa jest złożona, mając na uwadze np. posiadanie spornego majątku podlegającego likwidacji, istnienie wierzytelności spornych, dużej ilości wierzytelności. Postępowanie prowadzone jest w oparciu o przepisy o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorcy. Wymagane jest powołanie sędziego komisarza, sporządzenie listy wierzytelności, planu podziału sumy uzyskanej z likwidacji masy upadłości, natomiast po zakończeniu postępowania złożyć należy wnioszek o dokonanie planu spłaty.
- **układowy**, przewidujący możliwość wyjścia z zadłużenia poprzez zawarcie porozumienia pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem. W tym celu dłużnik może wystąpić do sądu upadłościowego z wnioskiem o otwarcie postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli, dołączając wstępne propozycje układowe oraz zaliczkę na wydatki postępowania, który zostanie uwzględniony, jeżeli możliwości zarobkowe dłużnika oraz jego sytuacja zarobkowa wskazują na zdolność do pokrycia kosztów postępowania o zawarcie układu, a także możliwość zawarcia i wykonania układu z wierzycielami. Sąd wyznacza nadzorcę sądowego, który przewodniczy zgromadzeniu wierzycieli, podjętym w celu zawarcia układu, co pozwoli zachować dłużnikowi składniki majątku. Układ może być zawierany na okres maksymalnie pięciu lat

5. WARUNKOWE UMORZENIE ZOBOWIĄZAŃ BEZ PLANU SPŁATY

Przed nowelizacją przepisy prawa upadłościowego zasadniczo kreowały dwa sposoby zakończenia postępowania upadłościowego prowadzonego wobec konsumenta. Zasadą było ustalenie planu spłaty wierzycieli, bądź umorzenie zobowiązań osoby upadłej bez ustalania planu spłaty, po spełnieniu określonych przesłanek.

Aktualnie, została wprowadzona instytucja warunkowego umorzenia zobowiązań upadłego, bez ustalania planu spłaty. Sąd przyjmie takie rozwiązanie, **jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego, nie ma charakteru trwałego**. Umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalania planu spłaty następuje **pod warunkiem że w terminie pięciu lat od dnia uprawomocnienia**

się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, upadły ani żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uznając że ustała niezdolność upadłego do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli, uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalania planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli.

Zaznaczenia wymaga że nawet po upływie pięciu lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalania planu spłaty wierzycieli, na wniosek upadłego lub wierzyciela, **sąd może uchylić postanowienie o warunkowym umorzeniu** i ustalić plan spłaty wierzycieli. Od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu, przez okres następnych pięciu lat, upadły nie może dokonywać czynności prawnych, dotyczących jego majątku, które mogłyby pogorszyć jego sytuację majątkową, chyba że w szczególnie uzasadnionych sytuacjach, sąd na wniosek upadłego wyrazi zgodę na przedmiotową czynność lub zatwierdzi jej dokonanie.

W ciągu tych pięciu lat, upadły jest zobowiązany składać sądowi corocznie, w terminie do końca kwietnia, sprawozdanie ze swojej sytuacji majątkowej i zawodowej za poprzedni rok kalendarzowy, w którym wykazuje osiągnięte przychody oraz nabyte składniki majątkowe o wartości przekraczającej przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat z nagród z zysku za ostatni kwartał okresu sprawozdawczego, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, jak również swoje możliwości zarobkowe, wydatki potrzebne na swoje utrzymanie i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym potrzeby mieszkaniowe, do sprawozdania dołączając kopię złożonego rocznego zeznania podatkowego.

Uchylenie postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, skutkujące nieumorzeniem zobowiązań upadłego, następuje gdy w okresie pięciu lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty:

- upadły nie złożył w terminie opisanego powyżej sprawozdania odnośnie swojej sytuacji faktycznej,
- jeżeli upadły w przedmiotowym sprawozdaniu podał nieprawdziwe informacje, w szczególności zataił osiągnięte przychody lub nabyte składniki majątkowe,
- upadły dokonał czynności prawnej dotyczących jego majątku, która mogłyby pogorszyć jego sytuację majątkową, bez zgody sądu lub czynność ta nie została przez sąd zatwierdzona po jej dokonaniu,
- upadły ukrywał majątek lub czynność prawna upadłego została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli,

chyba że uchybienie obowiązkom przez upadłego jest nieznaczne lub zaniechanie uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalania planu spłaty jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. **Na wniosek upadłego lub wierzyciela sąd wydaje postanowienie stwierdzające umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, wskazując datę umorzenia zobowiązań.**

6. UMOŻLIWIENIE ZŁOŻENIA SKARGI NA CZYNNOŚCI SYNDYKA

Z uwagi na fakt iż syndyk zyskał większą samodzielność w postępowaniu upadłościowym uproszczonym, **ustawodawca wprowadził nową instytucję – skargę na czynności syndyka,**

wzorowaną na konstrukcji skargi na czynności komornika. Stanowi ona odpowiedź na zwiększone uprawnienia i obowiązki syndyka, przede wszystkim w zakresie likwidacji majątku.

Przedmiotem skargi może być też zaniechanie przez syndyka dokonania czynności.

Skargę może złożyć upadły, wierzyciel lub inna osoba, której prawo zostało przez czynności syndyka naruszone albo zagrożone. Powinna ona czynić zadość wymaganiom pisma procesowego oraz określać zaskarżoną czynność lub czynność której zaniechano, jak również wniosek o zmianę, uchylenie lub dokonanie czynności, wraz z uzasadnieniem.

Termin na złożenie skargi wynosi siedem dni od dnia dokonania czynności, gdy upadły, wierzyciel lub osoba której prawo zostało przez czynność syndyka naruszone lub zagrożone, była przy czynności obecna lub była o jej terminie zawiadomiona, a w innych przypadkach – od dnia zawiadomienia o dokonaniu czynności upadłego, wierzyciela lub osoby której prawo zostało przez czynność syndyka naruszone lub zagrożone, a w razie braku zawiadomienia, termin liczony jest od dnia powzięcia przez skarżącego wiadomości o dokonanej czynności. Natomiast skargę na zaniechanie przez syndyka dokonania czynności, wnosi się w terminie siedmiu dni od dnia, w którym skarżący dowiedział się że czynność miała być dokonana.

Adresatem skargi jest sąd upadłościowy, skargę wnosi się do syndyka który dokonał zaskarżonej czynności lub zaniechał jej dokonania. Syndyk w terminie trzech dni od dnia jej otrzymania, sporządza uzasadnienie zaskarżonej czynności, o ile nie zostało ono sporządzone wcześniej, albo przyczyn jej zaniechania i przekazuje je wraz ze skargą do sądu upadłościowego. Syndyk ma możliwość zastosowania autokontroli i uwzględnienia skargi w całości, o czym zawiadamia skarżącego oraz osoby których uwzględnienie skargi dotyczy. Rozpoznanie skargi przez sąd następuje w terminie siedmiu dni od dnia jej wpływu do sądu, chyba że zawiera braki formalne. Zaznaczenia wymaga, że **wniesienie skargi nie wstrzymuje postępowania upadłościowego ani dokonania zaskarżonej czynności, chyba że sąd wstrzyma dokonanie czynności.**

Skargę wniesioną po upływie przepisanego terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak też skargę której braków nie uzupełniono w terminie, sąd odrzuca. Jednakże, sąd musi wtedy z urzędu wziąć pod uwagę okoliczności wskazane w skardze i w razie potrzeby wydać syndykowi polecenie dokonania odpowiednich czynności lub zakazać syndykowi ich dokonania.

III. ODSZKODOWANIE ZA OPÓŹNIONY LOT

Kluczową regulację prawną w kwestii odszkodowania za opóźniony lot stanowi **Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady, z dnia 11 lutego 2004 roku**, ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów. Wspólnota Europejska zajęła się kwestią opóźnień lotów, gdyż długie oczekiwanie na lot powoduje powstanie poważnych problemów i niedogodności po stronie pasażerów, a zauważalna jest duża ilość podmiotów poszkodowanych opóźnieniem. Implikowało to konieczność podniesienia na mocy rozporządzenia wspólnotowego standardów praw pasażerów, co równocześnie zapewniło przewoźnikom lotniczym działalność w ujednoliconych warunkach.

1. ZAKRES STOSOWANIA ROZPORZĄDZENIA WSPÓLNOTOWEGO

Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady, z dnia 11 lutego 2004 roku znajduje zastosowanie:

- do pasażerów odlatujących z lotniska znajdującego się w kraju trzecim i lądujących na lotnisku w Państwie Członkowskim, do którego ma zastosowanie Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską, chyba że otrzymali oni korzyści lub odszkodowanie i udzielono im opieki w tym kraju trzecim, jeżeli przewoźnik lotniczy obsługujący dany lot jest przewoźnikiem wspólnotowym,
- do pasażerów odlatujących z lotniska znajdującego się na terytorium Państwa Członkowskiego, do którego ma zastosowanie Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską pod warunkiem że pasażerowie:
 - bez względu na przyczynę zostali przeniesieni przez przewoźnika lotniczego lub organizatora wycieczek z lotu, na który mieli rezerwację, na inny lot,
 - posiadają potwierdzoną rezerwację na dany lot oraz stawiają się na odprawę pasażerów, za wyjątkiem przypadku odwołania lotu, zgodnie z wymogami i w czasie, określonym uprzednio na piśmie przez przewoźnika lotniczego, organizatora wycieczek lub autoryzowane biuro podróży, a jeśli czas ten nie został określony – nie później aniżeli 45 minut przed ogłoszoną godziną odlotu,
- wyłącznie do pasażerów przewożonych samolotem sklasyfikowanym jako stałopłat o napędzie silnikowym.
- do pasażerów nie tylko lotów regularnych, ale także nieregularnych, w tym stanowiących część zorganizowanych wycieczek,
- do pasażerów zarówno odlatujących z lotniska znajdującego się w Państwie Członkowskim, jak i odlatujących z lotniska w państwie trzecim i lądujących w Państwie Członkowskim, w przypadku gdy lot jest obsługiwany przez przewoźnika wspólnotowego,
- niezależnie od okoliczności czy samoloty z których korzystają przewoźnicy lotniczy są ich własnością, czy też przedmiotem dzierżawy bezzałogowej lub załogowej lub jakiegokolwiek innej.

Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady, z dnia 11 lutego 2004 roku nie znajduje zastosowania do pasażerów podróżujących bezpłatnie lub na podstawie taryfy zniżkowej która nie jest bezpośrednio lub pośrednio dostępna powszechnie, chyba że pasażerowie ci posiadają bilety wydane przez przewoźnika lotniczego lub operatora wycieczki w ramach programu lojalnościowego lub innego programu komercyjnego.

2. WYSOKOŚĆ ODSZKODOWANIA W ZWIĄZKU Z OPÓŹNIENIEM LOTU

Trybunał Sprawiedliwości przyjął iż do celów stosowania prawa do odszkodowania pasażerów opóźnionych lotów można traktować jak pasażerów odwołanych lotów oraz że mogą oni powoływać się na prawo do odszkodowania, **jeżeli z powodu opóźnienia poniosą stratę czasu wynoszącą co najmniej trzy godziny**, czyli jeżeli przybędą do miejsca docelowego co najmniej trzy godziny po pierwotnie przewidzianej przez przewoźnika lotniczego godzinie przylotu. Pasażerowie lotów opóźnionych co najmniej trzy godziny mają prawo do uzyskania odszkodowania w następującej wysokości:

- 250 EUR dla wszystkich lotów o długości do 1.5000 kilometrów,
- 400 EUR dla wszystkich lotów wewnątrzwspólnotowych, dłuższych niż 1.5000 kilometrów i wszystkich innych lotów o długości pomiędzy 1.5000 a 3.5000 kilometrów,
- 600 EUR dla wszystkich innych lotów aniżeli powyższe.

Przy określaniu odległości, podstawą jest ostatni cel lotu, do którego przybycie pasażera nastąpi po czasie planowego przylotu na skutek opóźnienia spowodowanego odmową przyjęcia na pokład lub odwołaniem lotu. Pomimo uregulowania kwestii odszkodowania na mocy rozporządzenia, akt prawny nie narusza praw pasażerów do dochodzenia dalszego odszkodowania. Wówczas odszkodowanie wypłacone na podstawie rozporządzenia może zostać potrącone z dalszego odszkodowania które obowiązany jest uiścić przewoźnik.

3. PRAWO DO UBIEGANIA SIĘ O ODSZKODOWANIE ZA PONIESIONĄ SZKODĘ

Pomimo nałożenia na przewoźnika lotniczego obowiązku wypłacenia odszkodowania, jak też uczynienia zadość innym zobowiązaniom, nie doznaje ograniczeń prawo dochodzenia przez niego zgodnie z właściwym prawem odszkodowania od jakiejkolwiek innej osoby, w tym osób trzecich, w szczególności, do dochodzenia odszkodowania od organizatora wycieczek lub innej osoby, z którą przewoźnik podpisał umowę. Analogicznie, rozporządzenie nie stanowi ograniczenia dla organizatora wycieczek lub osoby trzeciej, niebędącej pasażerem, z którym obsługujący przewoźnik lotniczy podpisał umowę, do dochodzenia, zgodnie z właściwym prawem, odszkodowania od przewoźnika lotniczego.

4. PRAWO DO INFORMACJI O PRAWACH PASAŻERA

Obsługujący przewoźnik lotniczy jest zobligowany do dbałości o umieszczenie w punkcie odpraw pasażerów, w miejscu dla nich widocznym, czytelnej informacji:

„Jeżeli odmówiono Państwu przyjęcia na pokład lub Państwa lot został odwołany lub opóźniony o co najmniej dwie godziny, możecie Państwo poprosić obsługę na stanowisku odpraw lub w punkcie przyjęć pasażerów na pokład samolotu o tekst określający przysługujące Państwu prawa, w szczególności w odniesieniu do odszkodowania i należytej Państwu pomocy.”

Obsługujący przewoźnik lotniczy zapewnia odpowiednią informację o prawach pasażera **każdemu pasażerowi dotkniętemu opóźnieniem o co najmniej dwie godziny**. Przede wszystkim informacja dotyczy prawa do odszkodowania i opieki, możliwości skontaktowania się z wyznaczonym przez Państwo Członkowskie organem krajowym, odpowiedzialnym za wykonywanie postanowień rozporządzenia, w odniesieniu do lotów z lotnisk znajdujących się na jego terytorium oraz lotów z krajów trzecich na te lotniska.

5. PRAWO DO ZAPEWNIENIA PRZEZ PRZEWÓZNIKA OPIEKI

Pasażerom których loty są opóźnione o określony czas, przewoźnik jest obowiązany udzielić odpowiedniej opieki, która może zostać ograniczona lub wyłączona jedynie w sytuacji gdy jej zapewnienie mogłoby spowodować wystąpienie dalszego opóźnienia. Jeżeli obsługujący przewoźnik lotniczy ma uzasadnione powody, aby przewidywać że lot będzie opóźniony w stosunku do planowanego startu:

- o dwie lub więcej godzin dla wszystkich lotów o długości do 1.5000 kilometrów, bądź o trzy lub więcej godzin dla wszystkich lotów wewnątrzwspólnotowych, dłuższych niż 1.5000 kilometrów i wszystkich innych lotów o długości pomiędzy 1.5000 a 3.5000 kilometrów, bądź o cztery lub więcej godzin dla wszystkich innych lotów aniżeli powyższe, pasażerowie otrzymują bezpłatnie posiłki oraz napoje w ilościach adekwatnych do czasu oczekiwania, możliwość przeprowadzenia dwóch bezpłatnych rozmów telefonicznych, dwóch dalekopisów, dwóch przesyłek faksowych lub e-mailowych.
- co najmniej o dzień po terminie poprzednio zapowiedzianego odlotu, pasażerowie otrzymują bezpłatnie transport pomiędzy lotniskiem a miejscem zakwaterowania a także otrzymują bezpłatnie zakwaterowanie.

Obsługujący przewoźnicy w sposób szczególny powinni zaspokoić potrzeby osób o ograniczonej możliwości poruszania się, poszkodowanych opóźnionym lotem, tj. każdą osobę której możliwość poruszania się jest ograniczona podczas korzystania z transportu z powodu jakiegokolwiek fizycznej niepełnosprawności, upośledzenia umysłowego, wieku lub każdej innej przyczyny niepełnosprawności, a której sytuacja wymaga specjalnej uwagi.

6. PRAWO DO ZWROTU PEŁNEJ CENY BILETU I BEZPŁATNEGO POWROTU

Pasażerowie których loty są opóźnione o określony czas, powinni mieć możliwość rezygnacji ze swoich lotów i otrzymania zwrotu należności za bilety albo kontynuowania podróży na satysfakcjonujących warunkach, stąd też, w sytuacji gdy opóźnienie lotu wynosi co najmniej pięć godzin, pasażerowie mają prawo wyboru pomiędzy:

- zwrotem w terminie siedmiu dni pełnego kosztu biletu po cenie, za jaką został kupiony, za część lub części nieodbytej podróży oraz za część lub części już odbyte, jeżeli lot nie służy już dłużej jakimkolwiek celowi związanemu z pierwotnym planem podróży pasażera oraz gdy jest to odpowiednie – lotem powrotnym do pierwszego miejsca odlotu, w najwcześniejszym możliwym terminie,
- zmianą planu podróży na porównywalnych warunkach, do ich miejsca docelowego, w najwcześniejszym terminie jaki jest możliwy do zrealizowania przez przewoźnika,
- zmianą planu podróży na porównywalnych warunkach, do ich miejsca docelowego, w późniejszym terminie, dogodnym dla pasażera, w zależności od dostępności miejsc.

7. OGRANICZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI PRZEWÓZNIKÓW LOTNICZYCH

Zobowiązania przewoźników lotniczych powinny zostać ograniczone lub wyłączone w przypadku gdy opóźnienie lotu wynika ze zdarzenia spowodowanego zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć, pomimo podjęcia w celu uniknięcia opóźnień, wszelkich możliwych

racjonalnych środków. W szczególności, do nadzwyczajnych okoliczności zaliczyć należy: destabilizację polityczną, warunki meteorologiczne uniemożliwiające dany lot, zagrożenia bezpieczeństwa, nieoczekiwane wady mogących wpłynąć na bezpieczeństwo lotu oraz strajki oddziałujące na działalność przewoźnika.

8. NADZÓR NAD WYKONYWANIEM ROZPORZĄDZENIA

Państwa Członkowskie mają obowiązek ustanowienia przepisów określających skuteczne, proporcjonalne i odstraszające sankcje za naruszenie postanowień rozporządzenia. Co więcej, Państwa Członkowskie są zobligowane do zapewnienia stosowania tychże sankcji, nadzorowania stosowania przez swoich przewoźników lotniczych rozporządzenia, w tym powinien zostać wyznaczony właściwy organ odpowiedzialny za stosowanie przepisów rozporządzenia. Ponadto, Komisja na bieżąco analizuje stosowanie rozporządzenia.

Autor – Radca Prawny Paulina Brzozowska

Experto Pro Bono

Fundacja rozwoju świadomości obywatelskiej

Fundacja Rozwoju Świadomości Obywatelskiej

Experto Pro Bono

ul. Legionów 10, 22-400 Zamość

KRS: 0000582999

e-mail: biuro@fundacjaepb.pl

www.fundacjaepb.pl